

Sucuoğlu, H., Özkal, N., Yıldız Demirtaş, V., Güzeller, C. O. (2015). Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 242-263.

Geliş Tarihi: 06/03/2014

Kabul Tarihi: 06/05/2015

ÇOCUĞA YÖNELİK ANNE-BABA İLGİSİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Hale SUCUOĞLU*

Neşe ÖZKAL**

Vesile YILDIZ DEMİRTAŞ***

Cem Oktay GÜZELLER****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaşındaki çocukların anne-babalarının çocuklarına yönelik ilgi düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Ölçek anne ve babalara iki ayrı form şeklinde düzenlenmiştir. Düzenlenen formları ile ölçek 2011-2012 eğitim-öğretim yılında okul öncesi eğitim kurumlarında 4- 6 yaş grubunda öğrenim gören çocukların anne (n=462) ve babalarına (n=429) uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde ölçeğin anne ilgi formunun 34 madde ve 4 faktör, baba ilgi formunun ise 40 madde ve 3 faktörden oluştuğu görülmüştür. Cronbach Alpha katsayıları anne ilgi formu için 0,91 ve baba ilgi formu için 0,94 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir ve iyi uyum sınırları içerisinde oldukları görülmüştür. Analiz sonuçlarına dayalı olarak ölçeğin 4-6 yaş grubunda çocuğu olan anne ve babaların çocuklarına yönelik ilgi düzeylerini ölçebileceğine karar verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi, anne ilgisi, baba ilgisi

DEVELOPMENT OF PARENTAL INVOLVEMENT TOWARDS CHILDREN SCALE

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a scale to measure the parental involvement of preschool children and to show the areas they are mostly involved in. In this reliability and validity study, the scale was administered to the mothers (n= 462) and fathers (n=429) of the children aged at 4 - 6 in preschool public and private institutions. The five-point Likert scale was composed of two different versions posed for mothers and fathers separately. For the validity of the scale, the opinions of the experts were taken and the descriptive factor analysis was computed for the structure validity. The mother version of the scale consisted of 35 items and 4 factors whereas the father version had 40 items and 3 factors. For the reliability study, the coefficient of internal consistency was computed and the version for mothers had the coefficient ,91 and it was ,94 for the version for fathers. Confirmatory factor analysis (CFA) was applied. These results are in acceptable compliance for parental involvement.

Keywords: Preschool, mother involvement, father involvement

* Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, halesucuoğlu@gmail.com

** Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, neseozkal@gmail.com

*** Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, yildiz.vesile@gmail.com

**** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, cguzeller@gmail.com

1. GİRİŞ

Okul çağına gelen bir çocuk zamanının büyük bir kısmını okulda geçirmektedir. Birçok anne baba çocuklarının okulda ve sınıfta neler yaptıklarını, neler öğrendiklerini ya da neleri öğrenemediklerini, nasıl vakit geçirdiklerini merak etmektedir. Bu meraklarının yanı sıra birçok anne baba da çocuklarının öğrenmelerine nasıl yardım edebilecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip değildirler. Anne babaların hem bu meraklarını gidermenin hem de çocuklarına nasıl yardım edecekleri konusunda bilgilendirilmelerinin en iyi yolu onların çocuklarıyla ilgilenmelerini sağlamaktır (Sucuoğlu, 2006). Pek çok eğitimci çocukların öğrenmesinde ve gelişmesinde bebeklikten ergenliğe kadar anne-baba ilgisinin önemli olduğu görüşünde birleşmektedir (Flouri 2006; Smith vd. 2011; Coyl-Shepherd ve Newland 2012;). Tüm okul yaşamında özellikle okul öncesi dönemde anne baba ilgisi kritik bir rol oynamaktadır. Çünkü bu dönem gelişimin en hızlı olduğu dönemdir. Anne-baba çocukların eğitimsel başarılarında destekleyici bir güçtür ve aynı zamanda çocukların öğrenmeleri üzerinde etkileri olan ilk eğitimcilerdir (Anderson ve Minke 2007; Berthelsen ve Walker 2008; Jeynes 2011).

Anne-baba ilgisi evde veya okulda çocuğun eğitimine ilişkin ailelerin amaçlarını, isteklerini, beklentilerini, tutumlarını ve inançlarını içeren farklı davranış ve etkinlikler olarak tanımlanabilir (Epstein 1990; Hong ve Ho 2005; Jeynes 2007; Georgiou ve Tourva, 2007; Gren ve Hoover-Dempsey 2007; Berthelsen ve Walker 2008; Shiffman 2013; Smith vd. 2011). Bu davranış ve etkinlikler; çocuğa kitap, dergi vb. okuma, okulun olduğu akşamlar televizyon seyretmeyi sınırlandırma, çocuğun gelişimi ve davranışları hakkında öğretmenle konuşma, okul ile ilgili etkinliklere katılma (örn; okul-aile birliği toplantılarına-konferanslara-gezilere katılma gibi), eve verilen ödevlerde yardım etme, çocuğun ev ve ev dışındaki zamanını yönetme vb. şeklinde örneklendirilebilir (Gren ve Hoover-Dempsey 2007; Berthelsen ve Walker 2008; Smith vd. 2011; Shiffman 2013).

Anne-baba ilgisi konusunda birçok sınıflama bulunmaktadır. Pugh vd. okul öncesi dönemde ailenin ilgisini açıklayan beş boyuttan bahsetmektedir. Bunlar katılımcı olmayan ilgi, okul dışındaki zamanda çocuğun bakımı ve yönetimi, yardım etme, okulla birlikte çalışma, kontrol etme ve karar vermedir (Pugh vd. 1987, akt: Bridge, 2001). Ho ve Willms (1996) aile ilgisini dört boyut içinde tanımlamıştır. Bunlar; ev tartışmaları, evde denetim-gözetim, okulla iletişim ve okul etkinliklerine katılım şeklindedir. Dimock, O'Donoghue ve Robb (1996) ise anne-baba ilgisi için okul seçimi, okulla ilgili kararlara katılma, okul yaşamını kontrol etme, ev ve okul arasındaki iletişim ile öğrenme-öğretim etkinliklerine yönelik ilgi (sınıfta-evde öğretim) olarak beş boyut önermiştir. Grolnick ve Slowiaczek (1994) de yukarıdaki boyutlardan farklı olarak anne-baba ilgisini davranışsal, bilişsel ve kişisel olmak üzere üçe ayırmıştır.

Epstein, anne- baba, okul ve yakın çevre ilişkisini psikolojik, eğitimsel ve sosyolojik açıdan birleştirmiş ve anne baba ilgisini altı kategoride tanımlamıştır: Bunlar; (a) *Ebeveynlik*: Ailelerin çocuklarına karşı görevlerini yerine getirmesi. Bu ailenin temel görevleri de olan yiyecek, giyecek, barınma, sağlık ve güvenlik gibi ihtiyaçlarını sağlamanın yanı sıra çocuğu okul için hazırlama, okul yaşantısı boyunca tüm davranışlarını ve öğrenmelerini destekleyecek olumlu bir ev ortamını hazırlamayı da içermektedir. (b) *Okul ile iletişim*: Okul programları ve çocukların gelişimleri hakkında ailelerle iletişimi içermektedir. (c) *Gönüllülük*: Okuldaki aktivitelere aile bireylerinin katılımıdır. Öğrencilerin performanslarını, spor ya da diğer etkinlikleri desteklemek ve izlemek için okula gelen aile üyelerini göstermektedir. (d) *Ailelerin evdeki öğrenme*

aktivitelerine ilgisi: Çocuklara sınıf çalışmaları ile koordineli olarak evde ev ödevleri gibi öğrenme aktiviteleri konusunda destek olmayı içerir. (e) *Karar alma:* Okuldaki kararlara, yönetime, okul aile birliklerine, komitelere ve aile ile ilgili organizasyonlara katılımcı olarak aileleri alma ve alınan kararlara dahil etmeyi içerir. Aile okul işbirliğini açıklamaktadır. (f) *Toplum ile işbirliği:* Aile, öğrenci, okul, toplum ve işyerleri ile çocukların eğitim ve gelecekteki başarıları için bağlantıları içerir (Epstein, 1990). Genel olarak bakıldığında anne baba ilgisine yönelik bir çok sınıflamanın olduğu görülmektedir. Ancak alanyazın incelendiğinde Epstein tarafından önerilmiş olan bu sınıflamanın kabul gördüğü anlaşılmaktadır.

Bridge (2001) anne-baba ilgisinin eğitimle ilgili konularda, çocuğun sosyalleşmesinde ve problemleri durumların çözülmesinde önemli bir rol oynadığını ve çocuğun evdeki öğrenmesini etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca anne-baba ilgisinin çocukların kendi kendilerine çalışma modelleri oluşturmalarına ve bu modelleri içselleştirmelerine yardım ettiği, okul öncesi dönemden itibaren çocukların bilişsel yeteneklerinin, benlik kavramının ve öz-düzenleme becerilerinin gelişimine, bilgi ve deneyimlerinin genişlemesine yardımcı olduğu belirtilmektedir (Jeynes, 2011; Coyl-Shepherd ve Newland, 2012). Aynı şekilde Epstein, anne babalar çocuklarını bilgilendirir, cesaretlendirir, yaptıklarının farkında olur ve onlarla ilgilenirlerse, tüm seviyelerdeki çocukların akademik çalışmalarında daha iyi olacaklarını, okula yönelik tutumlarının daha olumlu, yüksek beklentili ve olumlu davranışlara sahip olacaklarını iddia etmektedir (Georgiou ve Tourva, 2007).

Alanyazın incelendiğinde anne baba ilgisinin çocuğun hem akademik hem de davranışsal sonuçları üzerinde önemli etkileri olduğu gösteren araştırma bulguları da görülmektedir. Ailenin sosyo-ekonomik durumu, etnik kökeni ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun anne-baba ilgisinin çocuğun akademik başarısını arttırdığı, çocukların okula hazırlanarak gittikleri, olumlu tutum ve davranış geliştirdikleri, güdü, öz-güven, sosyal beceriler ve iletişim beceriler ile olumlu arkadaş ilişkileri geliştirmeleri açısından etkili olduğunu göstermektedir (Englund vd., 2004; Fan ve Chen 200; Hill ve Craft 2003; Jeynes 2007; Kim, 2002). Aynı zamanda anne-baba ilgisinin okuldan uzaklaştırma oranlarını düşürdüğü, uyuşturucu ve alkol kullanımı ve şiddet içeren davranışlarını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır (Anderson ve Minke 2007; Berthelsen ve Walker 2008; Fantuzzo vd.1995; Flouri 2006; Jones ve Veles 1997; Newland, Coyl-Shepherd ve Paquette 2013; Porche 2000; Smith vd.2011).

Alanyazında anne-baba ilgisinin beraber etkileri incelenmekle birlikte anne ve baba ilgisinin ayrı ayrı olarak etkisi de araştırmalara konu edilmiştir. Yapılan çalışmalarda okul öncesinden itibaren başlayan erken anne ilgisinin çocuğun ileriki dönemlerinde eğitimsel başarıları ile doğrudan ilişkili olduğu, baba ilgisinin ise çocuğun okul başarısında uzun süreli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir (Berthelsen ve Walker 2008; Flouri ve Bucharan 2004). Ancak anne baba ilgisinin hangi bileşenin akademik başarıya ne kadar etki yaptığı açıkça ortaya konulamamıştır (Fan, 2001; Smith vd. 2011). Babanın yakın ilgisinin çocuğun sosyal, fiziksel ve duygusal gelişimi üzerinde, özellikle daha olumlu psiko-sosyal uyum, zihinsel sağlık, benlik kavramı, özgüven, sosyal olgunluk, yaşam becerileri, sorumluluk duygusunun ve empati becerilerinin gelişiminde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca baba ilgisinin özellikle çocukluk ve ergenlikte kardeşler arasındaki problemlerin çözümünde, okula uyum sürecinde, daha iyi

bir akademik başarıda ve yetişkinlikteki iş başarısında önemli bir yer tuttuğu ileri sürülmektedir (Coyl-Shepherd ve Newlad 2012; Wilson ve Prior 2011).

Anne-baba ilgisi konusunda yapılan çalışmalarda özellikle anne-baba ilgisi ile akademik başarı arasındaki ilişkileri belirlemede kullanılacak araçlar açısından güçlükler vardır (Fan, 2001). Türkiye örneklemini incelendiğinde ise anne babaların çocukları için doğrudan eve, ev dışındaki yaşantıya ve okula yönelik ilgisini okul öncesi dönemde ölçmeye çalışan ölçeğin araçlarının sınırlı olduğu görülmektedir. Çocuk-anne baba ilişkisini ve bu etkileşimin niteliğini belirleyen ölçekler açısından bakıldığında ise bu ölçeklerin genellikle ebeveynlerin tutumları ile eğitim ve öğretimi katılımı belirlemeye yönelik ölçekler olduğu görülmektedir (Öner, 2011). Bunlar, Ana-Babaların Eğitim-Öğretime Katılımı Tutum Ölçeği (Kotaman, 2008), Kuzgun ve Bacanlı (2005)'nin Anne-baba tutumları ölçeği, Torun ve Öner (1989)'in Aile tutum envanteri, Özeke ve Kocabaş (2005) tarafından uyarlanan Anne-Babalık Becerileri ve İletişim Ölçeği Ebeveyn Formu, Gürşimşek (2003)'in uyarladığı Aile Katılım Ölçeği, Akgün ve Yeşilyaprak (2010)'in uyarladığı Çocuk Ana-baba İlişki Ölçeği-Anne Formu şeklindedir (Öner, 2011). Bu sınırlılıktan hareketle özellikle çocuğun ilk eğiticileri olan anne-babaların çocuklarıyla nasıl ilgilendiklerini ve bu ilgidaki önceliklerinin neler olduğunu ortaya çıkartacak bir ölçek geliştirmenin alanyazına katkıda bulunacağı düşünülmüştür. Okul öncesi dönemde anne baba ilgisi kritik bir rol oynaması nedeniyle de ölçek 4-6 yaş grubunda çocuğu olan veliler ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle bu çalışmada 4-6 yaş grubunda çocuğu olan anne-babaların çocuklarına yönelik ilgilerini belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Ölçek İzmir il sınırları içinde yer alan özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4- 6 yaş grubundaki çocukların anne (n=462) ve babalarına (n=429) uygulanmıştır. Araştırmaya çocukları özel okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 208 anne (%45) ve 191 baba (%44,5) ile çocukları devlet okulu okul öncesine devam eden 254 anne (%55) ile 238 baba (%55,5) katılmıştır.

2.2. İşlemler

Çocuğa Yönelik Anne Baba İlgisi Ölçeği'nin geliştirilmesinde alanyazın taraması yapılmış ve konu ile ilgili Campbell, Connolly ve Mandel (1986) (akt: Georgiou, 1999) tarafından geliştirilmiş ölçek incelenmiştir. Çocukları ilköğretim ve liseye devam eden anne babalara yönelik geliştirilen ölçek 30'ar maddeden oluşmaktadır. İncelenen ölçek maddeleri çocukları okul öncesine devam eden anne babalara uygun hale getirilmiş ve 37 maddelik madde havuzu oluşturulmuştur. Çocuğa Yönelik Anne Baba İlgisi Ölçeği'ne ilişkin hazırlanan taslak form ile ilgili; çocuk gelişimi uzmanı (n=3), ölçme değerlendirme uzmanı (n=4) ve okul öncesi öğretmeni (n=5) ve okul öncesi eğitiminde çocukları olan anne (n=3) ve babanın (n=2) kapsam geçerliğine, anlaşılabilirliğine, maddelerde sorulmak istenenle anlaşılmanın tutarlılığına ilişkin görüş ve önerileri alınmıştır. Ölçek, uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda düzeltilerek mevcut forma 10 madde daha eklenmiştir. Anne ilgi ölçeğinde yer alan "Gerektiğinde sınıf annesi olurum." maddesi baba ilgi

ölçeğine dahil edilmemiştir. Ölçeğin kapsam geçerliliğiyle ilgili bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

Tüm görüş ve öneriler doğrultusunda yapılan değişiklik, düzeltme ve eklemelerden sonra 47 maddelik “Anne İlgilili Ölçeği” ve 46 maddelik “Baba İlgilili Ölçeği”nin deneme formu oluşturulmuştur. Ölçek anne ve babalara ayrı ayrı uygulanmak üzere aynı sorulardan oluşmuş ve iki ayrı form şeklinde düzenlenmiştir. Ölçek 5’li Likert tipi bir ölçek olup (5) Çok sık, (4) Sık, (3) Bazen, (2) Az, (1) Hiç şeklinde yanıtlanmaktadır.

3. BULGULAR ve YORUM

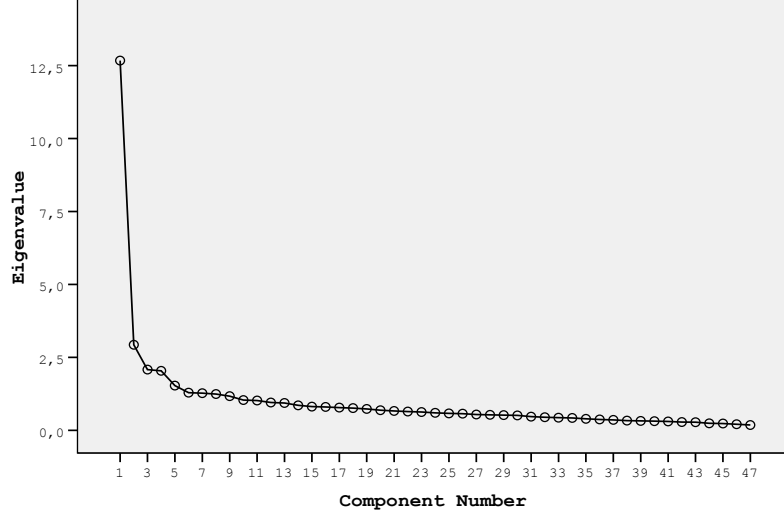
Çalışmada ölçeğin yapı geçerliliği için ölçekten elde edilen puanlar üzerinden açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve iç tutarlılık katsayılarının belirlenmesi sırası ile gerçekleştirilmiştir.

3.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity Testi ile test edilmiştir ve KMO’nun 0,60’dan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Büyükoztürk 2005; Şencan 2005). Buna göre verilerin üzerinde yapılan analizlerde anne ilgi ölçeğindeki 47 ve baba ilgi ölçeğindeki 46 maddenin faktör analizi için Kaiser-Meyer-Olkin değerinin anne için 0,914, baba için 0,943 olduğu görülmüştür. Bu bulgu doğrultusunda örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için “mükemmel” olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyükoztürk 2010; Şencan 2005). Ayrıca Barlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde elde edilen ki-kare değerinin manidar olduğu görülmüştür. (anne ilgi ölçeği için $[x^2_{(1081)}=9096,696 p<0,00]$, baba ilgi ölçeği için ise $[x^2_{(1035)}=11228,312 p<0,00]$). Bu sonuçlar ile verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği kabul edilmiştir. Bu sonuç faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmış ve ölçeğin kaç tane önemli faktörü ya da yapıyı ölçtüğünü karar verebilmek için özdeğeri (eigenvalue) 1 ya da 1’den daha büyük faktörler alınmıştır. Faktör analizi sonucunda 47 maddelik anne ilgi ölçeği için özdeğeri 1’den büyük olan on bir bileşen olduğu saptanmıştır. Bu bileşenlerin toplam varyansa yaptıkları katkı % 60,19’dur. Belirlenmiş olan bu on bir bileşen, gerek açıklanan toplam varyans tablosu, gerekse yamaç-birikinti grafiği (scree plot) incelenerek, toplam varyansa yaptığı katkının önemi ışığında değerlendirildiğinde dört bileşenin varyansa önemli katkı yaptığı, beşinci bileşenden sonra hem küçük hem de yaklaşık olarak aynı olduğu görülmüştür. Tüm bu bilgiler çerçevesinde analizin dört faktör için tekrarlanmasına karar verilmiştir. Faktörlerin özdeğerlerine dayalı olarak çizilen çizgi grafiği (scree plot) incelendiğinde yüksek ivmeli, hızlı düşüşlerin yaşandığı faktör, önemli faktör sayısını gösterdiği ve kırılma noktasının birinci faktörden sonra meydana geldiği görülmektedir.

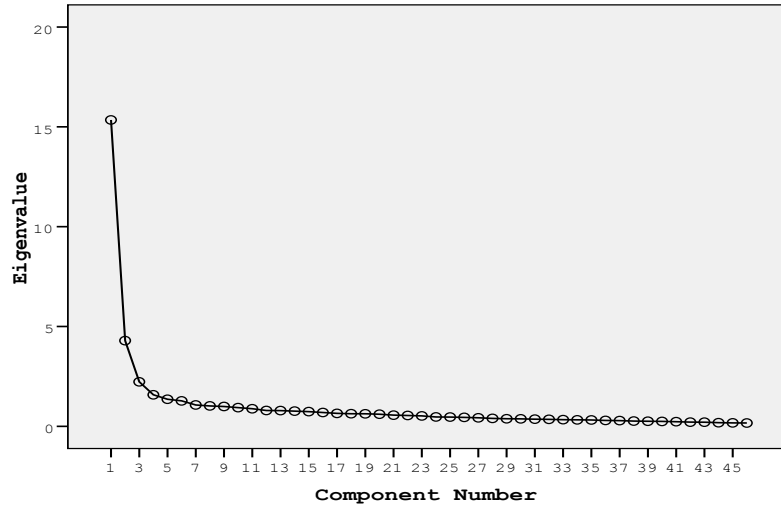
Scree Plot

Şekil 1. Anne İlgi Ölçeğine İlişkin Özdeğer Çizgi Grafiği

46 maddelik baba ilgi ölçeği için de aynı süreç takip edilmiş ve özdeğeri 1'in üzerinde sekiz bileşen olduğu ve bu bileşenlerin toplam varyansa yaptıkları katkının % 68,20 olduğu saptanmıştır. Belirlenmiş olan sekiz bileşen, açıklanan toplam varyans tablosu ve yamaç-birikinti grafiği (scree plot) incelenerek analiz için üç faktör için tekrarlanmasına karar verilmiştir.

Scree Plot

Şekil 2. Baba İlgi Ölçeğine İlişkin Özdeğer Çizgi Grafiği

Hem anne ilgi ölçeği hem de baba ilgi ölçeği için verilen bu kararlar, aracın geliştirilmesi sürecinde belirlenen teorik yapı ile de uyumlu olması açısından anlamlı görülmektedir.

Her iki ölçek için tekrarlanan analizler sonucunda anne ilgi ölçeği için faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının birinci faktör için % 14,04; ikinci faktör için % 12,43; üçüncü faktör için % 8,43 ve dördüncü faktör için % 7,04 olduğu ve belirlenen dört faktörün varyansa yaptıkları toplam katkının ise % 41,96 olduğu görülmüştür. Baba ilgi ölçeğinin ise, faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının birinci faktör için % 19,88; ikinci faktör için % 14,40, ve üçüncü faktör için % 13,23 ve toplam katkının ise % 47,52 olduğu belirlenmiştir.

Çocuğa yönelik anne baba ilgi ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul düzeyi 0,32 olarak belirlenmiştir. Anne ilgi ölçeğinde dört faktör için yapılan analizde, maddeler, binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karşılamaması açısından değerlendirildiğinde dokuz maddenin binişik (6,15, 21, 28, 33, 35, 38, 43 ve 44), üç maddenin ise (9, 23 ve 32) 0,32 kabulünün altında yük değeri verdiği, bir maddenin ise (11) güvenilirlik analizinde düşük yük değeri aldığı görülmüştür. Bu maddeler analiz dışı bırakılarak faktör analizi tekrarlanmıştır.

Baba ilgi ölçeğinde ise, dört madde binişik (2, 28, 21,27) bir maddenin ise (11) 0,32 kabulünün altında yük değeri verdiği belirlenmiştir. Bir madde ise (23) güvenilirlik analizinde düşük yük değeri aldığı için çıkartılmış ve tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Bu maddelerin analiz dışı bırakılması sonucunda elde edilen faktör deseni, maddelerin faktör yük değerleri ve ortak faktör varyansları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.*Anne İlgisi Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları*

Maddeler	Kontrolle yönelik ilgi	Davranış geliştirmeye yönelik ilgi	Okula yönelik ilgi	İlgileri Geliştirmeye yönelik ilgi	Ortak Faktör Varyansı (h ²)
M8	0,764	0,217	0,122	0,085	0,63
M5	0,716	0,287	0,052	0,074	0,59
M22	0,674	0,091	0,104	0,106	0,47
M24	0,661	0,224	0,062	0,035	0,48
M10	0,640	0,109	0,043	0,010	0,40
M17	0,630	0,202	0,118	-0,022	0,44
M7	0,604	0,307	0,110	0,157	0,48
M13	0,595	0,289	0,104	0,012	0,45
M2	0,566	0,099	0,296	0,184	0,43
M16	0,533	0,306	0,079	0,234	0,42
M27	0,463	0,319	0,174	0,115	0,35
M14	0,450	0,104	0,180	0,206	0,28
M1	0,402	0,110	0,071	0,237	0,22
M41	0,208	0,789	0,010	0,110	0,67
M45	0,206	0,668	0,215	0,094	0,52
M47	0,145	0,632	0,119	-0,019	0,42
M39	0,212	0,619	-0,027	0,015	0,42
M40	0,103	0,615	0,128	0,043	0,39
M30	0,431	0,604	-0,006	0,031	0,54
M42	0,152	0,580	0,180	0,308	0,47
M29	0,383	0,575	0,090	0,122	0,48
M46	0,255	0,573	0,322	0,088	0,48
M34	0,193	0,554	0,262	0,116	0,40
M31	0,212	0,403	0,271	0,221	0,31
M37	-0,016	-0,009	0,711	0,242	0,55
M36	-0,018	0,057	0,699	0,227	0,53
M25	0,065	0,156	0,649	0,100	0,45
M20	0,218	0,101	0,647	-0,066	0,46
M19	0,161	0,117	0,527	0,017	0,30
M18	0,215	0,139	0,523	-0,128	0,33
M12	0,113	0,187	0,516	0,072	0,30
M4	0,035	0,158	0,031	0,823	0,69
M3	0,115	0,033	0,010	0,804	0,66
M26	0,293	0,179	0,080	0,621	0,52
Öz Değer	9,906	2,471	1,944	1,840	
Açıklanan Varyans %	16,728	14,436	9,706	6,666	
Toplam %	47,536				

Yapılan analiz sonucunda, teorik olarak tanımlanan maddelerin kendi faktörleri altında toplandığı görülmüştür. Tablo 1 incelendiğinde anne ilgi ölçeği, dört faktörlü bir yapıdan oluşmuştur. Alt ölçekler düzeyinde incelendiğinde “*Kontrolle yönelik ilgi*” alt ölçeği için faktör yük değerleri 0,40 ile 0,76 arasında değişmekte ve “çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim”, “çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.”, “her sabah okula götürecekteklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim” örnek maddelerinden bazılarıdır.

“*Davranış geliştirmeye yönelik ilgi*” alt ölçeği için faktör yük değerleri 0,40 ile 0,78 arasında değişmektedir. On bir maddeden oluşan bu alt ölçeğin örnek maddeleri, “Çocuğumun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim.” “Çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim.” şeklindedir. Yedi maddeden oluşan ve “Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım.”, “Çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılırım.”, “Gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım.” örnek maddelerini içeren “*Okula yönelik ilgi*” alt ölçeği için faktör yük değerleri 0,51 ile 0,71 arasında değişmektedir. Ölçekte yer alan dördüncü ve son alt ölçek olan “*İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi*” alt ölçeği üç maddeden oluşmaktadır. “Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.” “Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım” örnek maddeleri arasındadır. Bu alt ölçekteki maddelerin yük değerleri 0,62 ile 0,82 arasında değişmektedir.

Ortak faktör varyansı 0 ile 1 arasında değer alır. Bir madde için ortak faktör varyansının 1’e yaklaşması göstergenin varyansa yaptığı katkının yüksek olduğunu, 0’a yaklaşması ise düşük olduğunu gösterir ve ortak faktör varyansı faktörler tarafından açıklanan oranı ifade eder (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Bu bilgiden yola çıkarak faktör yük değerleri büyüklük açısından incelendiğinde, yedi madde haricinde (27, 14, 1, 31, 35, 19, 18 ve 12) yük değerlerini “iyi”den “mükemmel”e doğru nitelendirmek olanaklıdır. Söz konusu yedi maddenin yük değerleri ise “vasat” olarak nitelendirilebilir.

Dört faktör için tekrarlanan ve analiz dışı bırakılan maddelerin ardından, faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının a) birinci faktör için % 16,728, b) ikinci faktör için % 14,436, c) üçüncü faktör için % 9,706 ve d) dördüncü faktör için % 6,666 olduğu görülmüştür. Belirlenen dört faktörün varyansa yaptıkları toplam katkı ise % 47,536’dır.

Tablo 2.
Baba İlgi Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Davranış geliştirmeye yönelik ilgi	Kontrolle yönelik ilgi	Okula yönelik ilgi	Ortak Faktör Varyansı (h ²)
M47	0,775	0,253	-0,045	0,66
M29	0,768	0,321	-0,052	0,68
M45	0,756	0,233	0,233	0,67
M41	0,743	0,376	-0,067	0,68
M31	0,732	0,267	0,111	0,62
M46	0,730	0,243	0,123	0,59
M30	0,715	0,386	0,025	0,65
M42	0,710	0,273	0,223	0,61
M43	0,705	0,333	0,219	0,64
M40	0,681	0,188	0,183	0,52
M33	0,669	0,066	0,300	0,53
M34	0,661	0,195	0,181	0,49
M39	0,588	0,331	-0,028	0,44
M32	0,579	0,129	0,423	0,51
M44	0,539	0,032	0,388	0,44
M35	0,514	0,356	0,005	0,38
M16	0,193	0,719	0,222	0,58
M7	0,283	0,694	0,079	0,56
M24	0,294	0,694	0,078	0,56
M8	0,352	0,685	0,095	0,58
M17	0,233	0,635	0,134	0,46
M5	0,196	0,619	0,192	0,44
M13	0,402	0,581	0,196	0,52
M14	0,302	0,552	0,285	0,47
M6	0,218	0,537	0,424	0,49
M22	0,233	0,531	0,041	0,33
M15	0,212	0,518	0,298	0,38
M20	0,150	0,046	0,698	0,50
M25	0,067	0,104	0,646	0,42
M4	0,026	0,180	0,644	0,44
M18	0,104	0,082	0,630	0,40
M3	-0,028	0,161	0,614	0,39
M12	0,032	0,118	0,612	0,38
M10	0,146	0,105	0,587	0,37
M36	-0,048	-0,033	0,583	0,33
M26	0,238	0,302	0,570	0,46
M1	0,121	0,286	0,519	0,35
M19	0,088	0,231	0,502	0,29
M38	0,221	-0,087	0,453	0,24
M9	0,277	0,281	0,394	0,29
Öz Değer	13,803	3,981	2,123	
Açıklanan Varyans %	21,414	14,482	13,873	
Toplam %		49,769		

Tablo 2 incelendiğinde baba ilgi ölçeği üç faktörlü bir yapıdan oluşmuştur. Bu alt ölçekler a) Davranış geliştirmeye yönelik ilgi, b) Kontrolle yönelik ilgi ve c) Okula yönelik ilgi olarak adlandırılmışlardır. Alt ölçekler düzeyinde incelendiğinde ilk alt ölçek olan

“*Davranış geliştirmeye yönelik ilgi*” alt ölçeği için faktör yük değerleri 0,51 ile 0,77 arasında değişmektedir. On altı maddeden oluşan bu alt ölçeğin örnek maddeleri, “Çocuğumun yapamayacağı düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim.” “Çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim.” şeklindedir.

“*Kontrolle yönelik ilgi*” alt ölçeği için faktör yük değerleri 0,51 ile 0,71 arasında değişmekte ve “çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim”, “çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.”, “her sabah okula götüreceklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim” örnek maddelerinden bazılarıdır. On üç maddeden oluşan “*Okula yönelik ilgi*” alt ölçeği için faktör yük değerleri 0,39 ile 0,69 arasında değişmektedir. “Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım.”, “Çocuğumun okulundaki çalışmalarına gönüllü katılırım.”, “Gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım.” örnek maddelerini içermektedir. Daha önce verilen bilgiler doğrultusunda baba ilgi ölçeği faktör yük değerleri büyüklük açısından incelendiğinde, yük değerlerini “vasat” olarak nitelendirebileceğimiz altı madde dışında (22, 36, 1, 19, 38 ve 9) diğer maddelerin yük değerlerini “iyi”den “mükemmel”e doğru nitelendirmek mümkündür.

Üç faktör için tekrarlanan ve analiz dışı bırakılan maddelerin ardından, faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının a) birinci faktör için % 21,414, b) ikinci faktör için % 14,482 ve c) üçüncü faktör için % 13,873 olduğu görülmüştür. Belirlenen üç faktörün varyansa yaptıkları toplam katkı ise % 49,769’dur. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2010; Tavşancıl 2005). Bu bilgiler doğrultusunda hem anne ilgi ölçeği için hem de baba ilgi ölçeği için tanımlanan faktörlerin toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir.

3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda anne ilgi ölçeği için dört faktörlü bir yapı, baba ilgi ölçeği içinse üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörlerin yapısal geçerliğini sınamak amacıyla da Lisrel 8.53 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının, bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği bir analizdir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2010). Ölçme araçlarının geliştirilmesi, düzenlenmesi ve yeniden gözden geçirilmesi çalışmalarında çok kullanışlıdır (Floyd ve Widaman, 1995, akt: Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2010). Doğrulayıcı faktör analizleri uyum istatistiklerine dayanır. Uyum istatistikleri, öngörülen modelin gözlem verileriyle ne ölçüde örtüştüğünü ortaya çıkarmaya yöneliktir (Şencan, 2005). Uyum istatistikleri modelin kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin bir takım kabul edilebilir sınır değerler kullanılarak yorumlanmaktadır. En sık kullanılan uyum indekslerinden biri olan Ki-Kare’dir (X^2). X^2 değerinin serbestlik derecesine bölünmesiyle yapılır. X^2 değeri ve bu oranın iki veya daha altında olması modelin iyi bir model olduğunu, beş veya daha altında olması ise modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu gösterir (Şimşek, 2007). Ancak bazı araştırmacılar için bu oranın ≤ 2 mükemmel uyum, büyük örneklerde ≤ 3 mükemmel uyuma ve ≤ 5 orta düzeyde bir uyum olarak kabul edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Bu değerler incelendiğinde anne ilgi ölçeği için $X^2/df= 1122.34/484= 2.31 \leq 3$ mükemmel uyum, baba ilgi ölçeği için $X^2/df= 2395.04/731= 3,27 \leq 5$ χ^2/sd oranının 5’ in altında olması nedeniyle orta düzeyde uyum verdiği ifade edilebilir.

Bu uyum indeksinin dışında üretilmiş ve yaygın olarak kullanılan diğer uyum iyiliği istatistikleri uyum iyiliği indeksi (GFI), düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), tahmini hataların ortalama karekökü (RMSEA), artık ortalamaların karekökü (RMR) ve normlaştırılmış uyum indeksi (NFI)'dir (Şimşek, 2007). RMSEA'nın 0,05'in altında olması mükemmel uyum (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Kline, 2005), 0,05 ve 0,08 arası iyi uyum (Browne ve Cudeck, 1993; Sümer 2000), 0,05 ve 0,100 arası kabul edilebilir uyum (Weston ve Gore, 2006; Hair vd., 1998), 0,08 ve 0,100 arası ise orta düzey uyum (MacCallum, Browne ve Sugawara 1996, Akt.: Byrne, 2001) ve 0,100 ve üzeri zayıf uyum (Browne ve Cudeck, 1993; Sümer 2000) olarak ifade edilmektedir. Buna göre RMSEA incelendiğinde anne ilgi ölçeği için (0,05) mükemmel uyuma ve baba ilgi ölçeği için (0,07) iyi uyuma sahip oldukları söylenebilir.

AGFI'nin 0,90 ve üzeri olması iyi uyum (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Hu ve Bentler, 1995; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Sümer, 2000), 0,95 ve üzeri olması mükemmel uyum (Sümer, 2000; Schumacker ve Lomax, 2004; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008;) göstergesi olarak kabul edilmektedir. GFI ve CFI'nın 0,90'dan büyük olması iyi uyuma, 0,95'den büyük olmaları ise mükemmel uyum değerinin göstergesi kabul edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Buna göre anne ilgi için GFI = 0,87; AGFI = 0,85; CFI = 0,97 olarak hesaplanmıştır. GFI ve AGFI indeksleri yeterli çıkmamıştır. CFI=0,97 olarak hesaplanmıştır ve bu değer mükemmel uyumun göstergesi olarak kabul edilir. Baba ilgi ölçeği içinse GFI = 0,78; AGFI = 0,75 ve CFI = 0,96 olarak hesaplanmıştır. CFI>0,95 olduğundan model mükemmel derecede uyumludur denir. GFI, ve AGFI indeksleri ise yeterli çıkmamıştır.

Sonuç olarak, test edilen modelin gerçek verilerle uyum içinde olduğu görülmüştür. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu 34 maddelik ölçeğin uyum indeksleri yanında madde faktör yükleri (λ) ve açıklanan varyanslar (R^2) da incelenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3.

Anne İlgisi Ölçeğine İlişkin DFA ile Elde Edilen Madde Faktör Yükleri, t Değerleri, Hata Varyansları ve Varyansı Açıklama Oranları

Madde	λ	t	SE	R^2	Madde	λ	t	SE	R^2
7	0,69	16,37	0,52	0,48	37	0,52	10,05	0,73	0,27
5	0,79	19,45	0,39	0,61	36	0,44	8,17	0,81	0,19
1	0,44	9,46	0,81	0,19	3	0,77	14,23	0,41	0,59
2	0,60	13,75	0,64	0,36	4	0,82	14,93	0,33	0,57
8	0,78	19,36	0,40	0,60	26	0,36	7,07	0,87	0,13
10	0,59	13,43	0,65	0,35	29	0,69	16,34	0,52	0,48
13	0,67	15,83	0,55	0,45	30	0,69	16,35	0,52	0,48
14	0,48	10,63	0,77	0,23	31	0,50	10,97	0,75	0,25
16	0,62	14,35	0,61	0,39	34	0,60	13,56	0,66	0,34
17	0,64	14,83	0,59	0,41	39	0,57	12,70	0,68	0,32
22	0,62	14,41	0,61	0,39	40	0,55	12,44	0,69	0,31
24	0,70	16,67	0,51	0,49	41	0,74	17,97	0,45	0,65
27	0,56	12,66	0,68	0,32	42	0,60	13,73	0,64	0,36
18	0,33	6,06	0,89	0,11	45	0,72	17,32	0,48	0,52
19	0,57	10,97	0,68	0,32	46	0,71	16,93	0,49	0,51
20	0,66	13,01	0,56	0,44	47	0,77	18,96	0,41	0,49
25	0,56	10,80	0,69	0,31	12	0,65	14,53	0,58	0,58

Tablo 3'te doğrulayıcı faktör analizine göre faktör yüklerinin (λ) 0,33- 0,82 arasında değiştiği gözlenmiştir. Elde edilen bu değerlerin mutlak değeri göz önüne alınır ve 0.10'dan büyük olması istenir. Değer 0,10'dan küçük ise "küçük etki", 0,30 civarında ise "orta etki" ve 0,50'nin üzerinde ise "büyük etki" (Kline, 2005) olarak ifade edilmektedir. Bu duruma göre, faktör yüklerinin genel olarak büyük etkiye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca, elde edilen faktör yüklerine ilişkin t değerleri incelendiğinde, maddelerin tümüne ait t değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi maddelerin R^2 (açıklanan varyans) değerleri oldukça yüksektir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi ile 34 madde ve 4 alt boyuttan oluşan ölçeğin son haline ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar bütün olarak incelendiğinde; modele giren bütün maddeler modelle uyum göstermektedir. Sonuç olarak, test edilen modelin gerçek verilerle uyum içinde olduğu görülmüştür.

Baba ilgi ölçeğine ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu 40 maddelik ölçeğin uyum indeksleri yanında madde faktör yükleri (λ) ve açıklanan varyanslar (R^2) da incelenmiştir. Elde edilen veriler Tablo-4 gösterilmiştir.

Tablo 4.

Baba İlgili Ölçeğine İlişkin DFA ile Elde Edilen Madde Faktör Yükleri, t Değerleri, Hata Varyansları ve Varyansı Açıklama Oranları

Madde	λ	t	SE	R^2	Madde	λ	t	SE	R^2
13	0,73	16,89	0,47	0,53	25	0,63	13,56	0,60	0,40
22	0,50	10,55	0,75	0,25	26	0,62	13,45	0,61	0,39
24	0,70	15,91	0,52	0,48	36	0,46	9,44	0,79	0,21
14	0,67	15,19	0,55	0,45	38	0,39	7,88	0,85	0,15
15	0,55	11,70	0,70	0,30	29	0,78	19,08	0,39	0,61
16	0,69	15,87	0,52	0,48	30	0,79	19,24	0,38	0,62
5	0,65	14,59	0,58	0,42	31	0,76	18,17	0,43	0,57
17	0,65	14,53	0,58	0,42	32	0,63	14,32	0,60	0,40
6	0,64	14,40	0,58	0,42	33	0,65	14,95	0,57	0,53
7	0,72	16,75	0,48	0,52	34	0,68	15,83	0,53	0,57
8	0,75	17,77	0,43	0,57	35	0,59	13,09	0,65	0,35
9	0,48	9,80	0,77	0,23	39	0,64	14,40	0,60	0,40
10	0,59	12,66	0,65	0,35	40	0,70	16,27	0,51	0,49
12	0,59	12,41	0,66	0,34	41	0,78	19,15	0,39	0,61
4	0,55	11,56	0,70	0,30	42	0,78	19,04	0,39	0,61
18	0,62	13,30	0,62	0,28	43	0,78	19,12	0,39	0,61
19	0,50	10,26	0,75	0,25	44	0,54	11,83	0,71	0,29
20	0,70	15,52	0,51	0,49	45	0,81	19,93	0,35	0,65
1	0,58	12,20	0,67	0,33	46	0,76	18,39	0,42	0,58
3	0,50	10,37	0,75	0,25	47	0,78	18,91	0,40	0,60

Tablo 4'te doğrulayıcı faktör analizine göre faktör yüklerinin (λ) 0.39- 0.81 arasında değiştiği gözlenmiştir. Elde edilen bu değerlerin mutlak değeri göz önüne alınır ve 0.10'dan büyük olması istenir. Değer 0,10'dan küçük ise "küçük etki", 0,30 civarında ise "orta etki" ve 0.50'nin üzerinde ise "büyük etki" (Kline, 2005) olarak ifade edilmektedir. Bu duruma göre, faktör yüklerinin genel olarak büyük etkiye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca, elde edilen faktör yüklerine ilişkin t değerleri incelendiğinde, maddelerin tümüne ait t değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Tabloda görüldüğü

gibi maddelerin R^2 (açıklanan varyans) değerleri oldukça yüksektir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi ile 40 madde ve 3 alt boyuttan oluşan ölçeğin son haline ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar bütün olarak incelendiğinde; modele giren bütün maddeler modelle uyum göstermektedir.

Tablo 5.

DFA Sonuçlarına İlişkin Uyum İndeksi Değerleri

	χ^2	sd	χ^2 /sd	RSMEA	GFI	AGFI	RMR	NNFI	CFI
Anne İlgisi	1122,34	484	2,31	0,053	0,87	0,85	0,06	0,97	0,97
Baba İlgisi	2395,04	731	3,27	0,073	0,78	0,75	0,09	0,96	0,96

3.3. Anne –Baba İlgisi Ölçeği için İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için hem anne ilgi hem de baba ilgi ölçeğinin iç tutarlılık katsayıları (alfa) ayrı ayrı hesaplanmıştır. Çocuğa yönelik anne- Baba ilgi ölçeğinin madde toplam korelasyonları ile alt %27 ve üst %27'lik grupların madde puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.
Çocuğa Yönelik Anne Baba İlgi Ölçeğinin Madde Analizi Sonuçları

Anne İlgi	Madde - Toplam Korelasyonu n=462	T (alt%27- üst %27) n ₁ =n ₂ =125	Baba İlgi	Madde - Toplam Korelasyonu n=429	t (alt%27- üst %27) n ₁ =n ₂ =116
a1	0,378	-7,19*	b1	0,482	-11,06*
a2	0,561	-11,86*	b3	0,365	-8,26*
a3	0,315	-8,01*	b4	0,424	-9,85*
a4	0,340	-9,84*	b5	0,530	-10,10*
a5	0,602	-8,90*	b6	0,624	-13,44*
a7	0,592	-8,21	b7	0,561	-10,73*
a8	0,628	-8,97*	b8	0,610	-11,41*
a10	0,434	-7,13*	b9	0,509	-10,99*
a12	0,386	-9,68*	b10	0,441	-11,14*
a13	0,535	-10,72*	b12	0,386	-9,02*
a14	0,432	-9,15*	b13	0,643	-15,52*
a16	0,558	-10,13*	b14	0,609	-12,92*
a17	0,504	-8,22*	b15	0,541	-11,61*
a18	0,375	-9,24*	b16	0,594	-11,79*
a19	0,373	-9,58*	b17	0,532	-10,61*
a20	0,438	-12,32*	b18	0,427	-10,60*
a22	0,507	-8,30*	b19	0,423	-10,42*
a24	0,531	-8,93*	b20	0,472	-12,55*
a25	0,409	-10,89*	b22	0,429	-8,12*
a26	0,477	-11,10*	b24	0,572	-12,00*
a27	0,530	-11,61*	b25	0,418	-10,47*
a29	0,584	-8,60*	b26	0,592	-14,21*
a30	0,566	-7,45*	b29	0,611	-12,90*
a31	0,488	-11,33*	b30	0,656	-13,68*
a34	0,541	-11,97*	b31	0,641	-14,71*
a36	0,370	-10,71*	b32	0,637	-17,34*
a37	0,347	-10,08*	b33	0,602	-13,36*
a39	0,423	-7,14*	b34	0,600	-13,80*
a40	0,431	-9,16*	b35	0,500	-10,05*
a41	0,558	-9,79*	b36	0,244	-5,39*
a42	0,544	-13,87*	b38	0,318	-8,02*
a45	0,580	-13,47*	b39	0,516	-10,43*
a46	0,608	-14,92*	b40	0,613	-14,88*
a47	0,441	-9,22*	b41	0,616	-11,59*
			b42	0,694	-16,71*
			b43	0,722	-18,56*
			b44	0,540	-12,49*
			b45	0,713	-15,41*
			b46	0,641	-13,77*
			b47	0,585	-11,698

*p<.001

Tablo 4 incelendiğinde ölçekte yer alan tüm maddeler için madde- toplam korelasyonların anne ilgi ölçeğinde 0,31 ile 0,62 arasında değiştiği, baba ilgi ölçeğinde ise 0,24 ile 0,72 arasında değiştiği ve t-değerlerinin anlamlı (p<.001) olduğu görülmektedir. Buna göre, hem anne ilgi ölçeği hem de baba ilgi ölçeğindeki maddelerin güvenilirliklerinin yüksek ve aynı davranışı ölçmeye yönelik oldukları söylenebilir.

Tablo 7.

Anne İlgisi Ölçeği Faktörlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları İle Faktörler Arası Korelasyon

Anne İlgisi Ölçeği	X	S	F1	F2	F3	F4
F 1	56,45	7,44	-	0,642**	0,395**	0,373**
F 2	49,02	5,64		-	0,414**	0,331**
F3	23,43	5,66			-	0,232**
F4	10,51	2,78				-
Toplam	139,42	16,55	0,866**	0,827**	0,700**	0,528**

**p<.001

Tablo 8.

Baba İlgisi Ölçeği Faktörlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları İle Faktörler Arası Korelasyon

Baba İlgisi Ölçeği	X	S	F1	F2	F3
F 1	61,99	12,59	-	0,688**	0,417**
F 2	44,62	7,75		-	0,498**
F3	34,89	10,23			-
Toplam	141,51	25,38	0,874**	0,848**	0,762**

**p<.001

34 madde ve dört alt faktörden oluşan Anne ilgi ölçeği ölçeğin iç tutarlılık katsayılarına bakılarak güvenilirlik kestirimleri elde edilmiştir. Anne ilgi ölçeğinin 34 maddelik toplam iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları ise şu şekildedir: “*Kontrolle yönelik ilgi*” alt faktörü için 0,88; “*Davranış geliştirmeye yönelik ilgi*” alt faktörü için 0,87; “*Okula yönelik ilgi*” alt faktör için 0,76 olarak ve “*İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi*” alt faktörü için .77 bulunmuştur. Bulunan bu değerler Anne ilgi ölçeğinin güvenilirlik düzeyi için kabul edilebilir değerler olarak görülmektedir.

40 maddeden oluşan Baba ilgi ölçeğinin toplam iç tutarlılık katsayısı ise 0,94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları ise; “*Davranış geliştirmeye yönelik ilgi*” alt faktörü için 0,94; “*Kontrolle yönelik ilgi*” alt faktörü için 0,89 ve “*Okula yönelik ilgi*” alt faktör için 0,85 olarak bulunmuştur. Bu değerlerin Baba ilgi ölçeğinin güvenilirlik düzeyi için kabul edilebilir değerler olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaşındaki çocukların anne-babalarının çocuklarına yönelik ilgi düzeylerini belirlemeye yardımcı olacak bir ölçek geliştirmektir. Araştırmada Çocuğa Yönelik Anne Baba İlgisi Ölçeği iki ayrı ölçek olarak ele alınmış ve ayrı ayrı analizleri yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar sonucunda anne ilgi ölçeğinin 34 maddeden, baba ilgi ölçeğinin ise 40 maddeden oluştuğu, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi anne ilgi ölçeği için 4 alt boyutu, baba ilgi ölçeği için 3 alt olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuğa Yönelik Anne Baba İlgisi Ölçeği boyutları anne baba ilgisi ile ilgili kuramsal çatıyla (Epstein, 1987; Grolnick ve Slowiaczek, 1994; Dimock, O’Donoghue ve Robb, 1996; Ho ve Willms, 1996) tutarlı olduğu görülmektedir.

Bu ölçek okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş grubu çocukların anne ve babaları ile yapılmıştır. Bu geliştirilen ölçeğin bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle ölçeğin ileride yapılacak çalışmalarda daha küçük yaş gruplarında (2-3 yaş) çocuğu olan anne ve baba gruplarında denenmesi önerilmektedir. Bunun dışında ölçeğin ilkökul ve ortaokul düzeyinde (7-14 yaş) çocukları olan anne-baba grupları için yeni düzenlemeler yapılarak geçerlik güvenilirliğinin test edilmesinin alana katkı açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, E. ve Yeşilyaprak, B. (2010). Çocuk anababa ilişki ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 44-53
- Anderson K., J. & Minke, K., M. (2007). Parent involvement in education: Toward an understanding of parents' decision making, *The Journal of Educational Research*, 100(5), 311-323.
- Berthelsen D. & Walker, S. (2008). Parent involvement in their children's educations. *Family Matters*, 79, 34-41.
- Bridge, H. (2001), Increasing parental involvement in the preschool curriculum: what an action research case study revealed. *International Journal of Early years Education*, 9(1), 6-21.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative Ways Of Assessing Model Fit, K. A. Bollen ve J. S. Long (Eds.), *Testing Structural Equation Models* içinde (s.136-162), Newbury Park, CA: Sage.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (10.Baskı)*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Byrne, B. M. (2001). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Coyl-Shepherd D. D. & Newland, A. L. (2012). Mothers' and fathers' couple and family contextual influences, parent involvement, and school-age child attachment. *Early Child Development and Care*, 82, 1-17.
- Çokluk, Ö, Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik : SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dimock, C., O'Donoghue, T.,& Robb, A. (1996). Parent involvement in schooling: An emerging research agenda. *Compare*, 26, 5-20.
- Education, Green C., L. & Hoover-Dempsey, K., V. (2007). Why do parents homeschool? A systematic examination of parental involvement. *Education and Urban Society*, 39 (2), 264-285.
- Englund, M. M, Luckner, A. E., Whaley, G.J. L. & Egeland, B. (2004). Children's achievement in early elementary school: longitudinal effects of parental involvement, expectations, and quality of assistance, *Journal of Educational Psychology*, 96 (4), 723-730.
- Epstein, J. L. (1987). Parent involvement: What research says to administrators. *Education and Urban Society*, 9(2), 119-137.

- Epstein, J. L. (1990). School and family connections: Theory, research, and implications for integrating sociologies of education and family. *Marriage and Family Review* 15(1-2),99-126.
- Fan, X. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A growth modeling analysis. *Journal of Experimental Education*, 70, 27-61.
- Fan, X. T. & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A metaanalysis. *Educational Psychology Review*, 13, 1-22.
- Fantuzzo, J. W., Davis, G. Y., & Ginsburg, M. D. (1995) Effects of parent involvement in isolation or in combination with peer tutoring on student self-concept and mathematics achievement. *Journal of Educational Psychology*, 87, 272-281.
- Flouri, E. & Buchanan, A. (2004). Early father's and mother's involvement and child's later educational outcomes. *British Journal of Educational Psychology*, 74,141-153.
- Flouri, E. (2006). Parental interest in children's education, children's self-esteem and locus of control, and later educational attainment: Twenty-six year follow-up of the 1970 British birth cohort. *British Journal of Educational Psychology*, 76, 41-55.
- Georgiou, S. N. (1999). Parental attributions as predictors of involvement and influences on child achievement, *British Journal of Educational Psychology* , 69, 409–429.
- Georgiou, St., & Tourva, A. (2007). Parental attributions and parental involvement. *Social Psychology of Education* 10, 473–482
- Grolnick, W. S. & Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development*, 64, 237–252.
- Gürşimşek, I. (2003). Okul öncesi eğitime aile katılımı ve psikososyal gelişim. *KUYEB*, 3(1), 125- 144.
- Hill, N., E. & Craft, S., A. (2003). Parent–school involvement and school performance: mediated pathways among socioeconomically comparable African American and Euro-American Families. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 74–83.
- Ho, S. C. & Willms, J. D. (1996). Effects of parental involvement on eight-grade achievement. *Sociology of Education*, 96 (2), 126–141.
- Hong, S. & Ho, H.Z. (2005). Direct and indirect longitudinal effects of parental involvement on student achievement: Second-order latent growth modeling across ethnic groups. *Journal of Educational Psychology*, 97 (1), 32-42.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). “Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit”, *Electronic Journal Of Business Research Methods*, 6(1), 53–60. 04.06.2010 tarihinde <http://www.ejbrm.com/vol6/v6-i1/Hooperetal.pdf> adresinden alınmıştır.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1995). *Evaluating Model Fit*. In R. H. Hoyle, Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications. Newbury Park, CA: Sage.

- Jeynes W. H. (2011). Parental involvement research: moving to the next level, *The School Community Journal*, 21,1, 9-18.
- Jeynes, W. H. (2003). A meta-analysis: The effects of parental involvement on minority children's academic achievement. *Education and Urban Society*, 35(2), 202-218.
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A meta-analysis. *Urban Education*, 42(1), 82-110.
- Jones, T. G. & Veles, W. (1997). Effects of Latino parent involvement on academic achievement, *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL*.
- Kim, E. (2002). The relationship between parental involvement and children's educational achievement in the Korean Immigrant Family. *Journal of Comparative Family Studies*, 33(4), 529-543.
- Kline, R. B. (2005). *Principles And Practice Of Structural Equation Modeling (2nd ed.)*. New York: Guilford Press.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri, *Eğitim Fakültesi Dergisi XXI* 1, 135-149.
- Newland, L., A., Coyl-Shepherd, D. D and Paquette D. (2013). Implications of mothering and fathering for children's development, *Early Child Development and Care*, 183(3-4), 337-342.
- Öner, N. (2012). Türkiye'de kullanılan psikolojik testler, bir başvuru kaynağı. Boğaziçi Üniversitesi yayımları, İstanbul.
- Porche, M. V. (2000). Parent involvement as a predictor of student achievement for low-income children, *Wellesley College Center for Research on Women, Working paper series 303*.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's Guide To Structural Equation Modeling*, Lawrence Erlbaum, Mahwah, NJ
- Shiffman C. D. (2013). The juggling act: Navigating parent involvement in the welfare reform era. *Educational Policy* 27(1), 64-91.
- Smith, J., Wohlstetter, P., Kuzin, C., A. & De Pedro, K., (2011). Parent involvement in urban charter schools: New strategies for increasing participation. *The School Community Journal*, 21(1), 71-94.
- Sucuoğlu, H. (2006). Anne baba ilgisi çocuğun başarısını artırıyor! *Çocuk Çocuk Anne Baba Eğitimci Dergisi*, 56, 14-15.
- Sümer, N. (2000). "Yapısal Eşitlik Modelleri", *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. (1.Baskı)*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Wilson, K., R. & Prior, M. R (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 47, 405-407.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Many educators agree on the view that parental involvement from infancy to adolescence is important on the development and learning of the children. Parent involvement can be exemplified as: reading things like books or magazines to the child, limiting the time on watching television in the evenings if there is school in the following day, talking to the teachers on the development and the attitudes of the child, attending the activities related to the school (e.g. attending school-parents association meetings, conferences, trips, etc.), helping the homework, managing the child's time both at home and out, etc.

In recent years, there have been lots of studies done on parental involvement. Through these studies, it has been observed that when the parents pay attention to their children, no matter what the children's socio economical situations, ethnical origins or the educational level of their families is, their success levels increase; they get prepared for the school better; they demonstrate positive attitudes and behaviors; their motivation, self-confidence, social and communication skills increase; their interaction with their friends become more positive, the rates of suspension from school decreases, the addiction of alcohol and drugs and also the behaviors involving violence reduces. Also, another striking outcome of these research studies is that when parents talk to their children about their school and books and talk about the books they read to their children before child starts schooling, improve the children's future reading skills.

The aim of this study is to develop a scale on finding out parental involvement levels of the parents of pre-school children and on which subjects parents are involved mostly. The scale will especially contribute to the improvement of the programs on the training of the parents and parental involvement.

2. Method

The scale was applied to the mothers (n=462) and fathers (n=429) of the 4-6 year old children attending either public or private pre-school education institutions within the provincial borders of Izmir. Literature review was done as the first step in order to generate the item pool. The scale that was formed on this topic before was analyzed and an item pool with 37 items was generated.

After the changes, corrections and additions done in the direction of the views and suggestions, the trial form of the 47 item "Parental Involvement Scale Towards Children" was obtained. The scale was organized in two different forms with the same questions to be applied separately to the mothers and fathers. The scale is a 5 point likert scale and answered as: (5) Very Frequently, (4) Frequently, (3) Sometimes, (2) Rarely, and (1) Never.

3. Findings (Results)

SPSS 15 was used in order to analyze the data. The Parental Involvement Scale Towards Children was evaluated and analyzed as two different scales. Whether the data was suitable for the factor analysis or not was tested through Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) parameter and Barlett Sphericity Test. The results of these tests, with KMO higher than ,60 and Barlett test is significant, show that the data is suitable for factor analysis.

According to the analysis on the data, it was observed that the Keiser-Meyer-Olkin value of the 47 items in the mother involvement scale and 46 items in the father involvement scale was: ,914 for the mother, and ,934 for the father. In accordance with this finding, the result was that the size of the sample was “perfect” for factor analysis. Moreover, when the Barlett Sphericity Test results were analyzed, it was seen that the chi-square value was significant. ($\chi^2_{(1081)}=9096,696$ $p < .00$] for the mother involvement scale, and [$\chi^2_{(1035)}=11228,312$ $p < .00$] for the father involvement scale). Through these results, the data was accepted to come from the multivariate normal distribution. This result means that it is suitable for the factor analysis.

As a result of the repeated analysis for both of the scales, it was found out that the contribution of the factors to the variance for the mother involvement scale was %14,04 for the first factor, %12,43 for the second factor, %8,43 for the third factor, %7,04 for the fourth factor and the total contribution of the four factors to the variance is %41,96. For the father involvement scale, the contribution that the factors have on the variance is stated as; %19,88 for the first factor, %14,40 for the second factor, %13,23 for the third factor and the total contribution of the three factors to the variance is %47,52.

In conclusion of exploratory factor analysis, three-factor structure was obtained for mother involvement and four-factor structure was obtained for father involvement and in order to test the structural validity of these factors, confirmatory factor analysis (CFA) was applied by using Lisrel 8.53 program. Confirmatory factor analysis is based on statistics of compliance. Compliance statistics is intended to elicit to what extent the predicted model overlaps with the observation data. Compliance statistics are interpreted by using some kinds of limit values related to whether the model is regarded as acceptable or not. So the fit indexes produced in conclusion of the analysis are required to be above or below certain values. One of the most commonly used compliance is chi-square (χ^2) which is calculated by dividing χ^2 by degree of freedom. χ^2 value and being two or more lower of this value shows being good of the model, being five or lower shows being acceptable competence of the model; However, for some researchers, this ratio is in excellent competence with ≤ 2 , and in bigger samples, it is in excellent competence with ≤ 3 and ≤ 5 is considered as a moderate level. When these values are examined, for mother involvement scale $\chi^2 / df = 1122,34/484=2,31 \leq 3$ is expressed as excellent competence, and for father involvement scale for $\chi^2 / df = 2395,04/731=3,27 \leq 5$ mid-level competence since χ^2/df rate is below 5. Confirmatory factor analysis (CFA) was applied and for success attributions, it was calculated as GFI = .87; AGFI = .85; CFI = .97 ve RMSEA = .053. These results are in acceptable compliance for mother involvement. As for the father involvement, it was calculated as GFI = .78, AGFI = .75, CFI = .96 and RMSEA = .073. Since it is $CFI \geq .90$, model is compatible to be accepted.

For the reliability study of the scale the internal consistencies (alfa) of both the mother involvement scale and father involvement scale were calculated separately. The total internal consistency parameter of the 35 item mother involvement scale has been found as ,91. The total internal consistency of the father involvement scale that constitutes of 40 items is found as ,94.

4. Conclusion and Discussion

For the construct validity of the study, exploratory factor analysis and confirmatory factor analyses have been applied. At the end of the analysis, the mother involvement scale was

comprised of 34 items and four factors, and the father involvement scale was comprised of 40 items and three factors. The sub factors of the mother involvement scale are named as *involvement regarding control*, *involvement regarding behavior development*, *involvement regarding school*, and *involvement regarding care* while the sub factors of the father involvement scale are named as *involvement regarding behavior development*, *involvement regarding control* and *involvement regarding school*. This scale was done with the parents of the children that attend the re school education at the age groups of 4-6. This can be regarded as a restriction of the developed scale. Therefore, it is suggested that this scale should be applied with the parents of the younger age groups (ages between 2 and 3) in the future studies. Aside from this, it is believed that it is important to edit the scale for the primary and secondary school students' (aged 7 to 14) parents and test its reliability and validity to contribute to the field.